

A vállalkozói és költségvetési erdőgazdálkodás

Vitassuk meg!

Az országot járva, több helyi csoportnál és a személyes beszélgetések során is felvetődött, hogy az Erdészeti Lapok hasábjai adjanak helyt a szakmánk fontos kérdéseiről szóló vitáknak. Ezért választottam és bocsátom vitára a címben megnevezett témakört.

Valószínű új megfogalmazást kell bevezetnünk, tudatosítanunk az erdészeti ágazatban. Sok félreértés, pénzügyi támogatás elmaradása, politikai felhangok, ellentétek kiváltója, az EU-ban meg nem értés eredője, hogy hazánkban rosszul terjedt el, rosszul terjesztettük el az állami és magánerdőgazdálkodás fogalmát a gazdálkodás értelmezése tekintetében.

Ma is érezhető a szembenállás, szembefordítás az állami és magánerdőgazdálkodás között. Az erdészeti kormányzat is sajnos eddig partner volt a megosztásban. A magánerdőgazdálkodás civil szervezeteinél is érezhető az államtól való tartózkodás.

Vajon mit értünk állami és magánerdőgazdálkodáson, mit ért a kívülálló, a döntéshozó, a politikus és a szakma is a megnevezések alatt. A rossz értelmezés következtében hátrította el korábban a természetvédelmi kormányzat az állami erdőgazdálkodók kártalanítását, mondván az állam az államnak nem fizet. Komoly természetvédelmi lobbifolyik az ügyben, hogy a védett állami erdők kerüljenek a nemzeti parkokhoz, mint állami erdőgazdálkodókhoz.

Őszintén meg kell vallani, hogy Egyesületünk elnevezéseiben is támogatta a félreértés lehetőségét: Állami Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsa, Magán Erdőgazdálkodók Pártoló Tagi Tanácsa. A megoldást sokszor segíti egy-egy elnevezés módosítása, hiszen a kommunikáció ma az egyik legfontosabb gazdasági tényező.

Mi is az állami és magánerdőgazdálkodás jellemzője a felvetett problémák kérdéskörében? Nem az a döntő, hogy állami vagy magántulajdonú az erdő gazdálkodó, hanem az, hogy **VÁLLALKOZÓI VAGY KÖLTSÉGVETÉSI JELLEGŰ ERDŐGAZDÁLKODÁST folytat-e. A vállalkozói erdőgazdálkodók az állami erdőgazdasági részvénytársaságok és a magánerdő-tulajdonosok**

vagy magán erdőgazdálkodók. Tehát **a lényeg a vállalkozói erdőgazdálkodáson van,** mely kockázatokat vállal és a piaci viszonyok befolyásolják tevékenységét. Ezzel szemben a nemzeti park erdőgazdálkodása költségvetési, hiszen a piactól gyakorlatilag független a nemzeti park tevékenysége, a közel kilencven százalékos állami költségvetési támogatás miatt. A működését a költségvetési források határozzák meg. Éppen ezekben az években személyi leépítés tapasztalható a nemzeti parkoknál, de nincs módjukban vállalkozói tevékenységével a forráshiányt pótolni. **Az állami vállalkozói erdőgazdálkodók tartós állami tulajdonban tartása éppen a közcélú tevékenysége miatt történt meg, melyet sajnos egyik kormány sem vesz komolyan és a közcélú támogatást nem biztosítja, ezért az erdőgazdálkodónak a saját forrásait kell igénybe venni. A magánerdőgazdálkodás is végez közcélú tevékenységet, ezért oda is jár a támogatás.**

Az állami erdőgazdasági részvénytársaság nem tulajdonosa az erdőnek – bár időként úgy viselkedik, le kell szokni róla –, hanem szerződés és előírások keretében kezeli, használja az állam tulajdonában lévő erdőt és javait. A magánerdőtulajdonos maga kezeli erdejét vagy más erdészeti szakemberrel, erre szakosodott szervezettel kezelteti szerződés keretében. Tehát szintén vállalkozó típusú az erdőgazdálkodás és így a piacnak kiszolgáltatott. Az állami költségvetés és az ÁPV Rt. különböző módon támogatja a vállalkozói erdőgazdálkodást. Az elmúlt tizenöt év egyértelműen azt mutatja, hogy nem elegendő a támogatás és nem jó módon történik, hiszen az állami erdőgazdálkodás beszűkülése folyamatos, szervezeti összevonások, létszám csökkenés, költségvetési támogatás hiánya jellemzik, a magánerdőgazdálkodás, pedig még most is korlátozottan működőképes, nagy erdőterületek nem kezeltek, máshol kiválsó magánerdőgazdálkodás folyik.

Miért jó, hogy vállalkozói és költségvetési erdőgazdálkodásról beszéljünk?

A vállalkozói erdőgazdálkodás alapvetően a saját maga által megtermelt javak hozamaiból kezeli az erdőket, te-

hermentesítve az adófizetőket. Sőt maga az erdőgazdálkodó is jelentős költségvetési adófizető (több mint tíz milliárd forint évente a befizetés, ha demagógok vagyunk, akkor az erdőgazdálkodók által befizetett milliárdok közel fele részben teremtik meg a természetvédelmi költségvetést).

Tudatosodjon a szakmában és a kormányzatban is, hogy a vállalkozói erdőgazdálkodás az erdőben folyó gazdálkodásra vonatkozik és maga után vonja, sőt elvárja, hogy a köz, a társadalom érdekében végzett tevékenységét mind a költségvetési pénzügyi támogatási rendben, mind a különböző rendeletekben, a vállalkozói szerződésekben ismerje el. (természet- és környezetvédelem, erdészeti erdei iskola, erdei turizmus, erdei sportok, erdei vasút stb.) Az ilyen jellegű költségvetési támogatás a természetvédelem területén mindennapos gyakorlat.

Tudatosodjon, hogy az állami erdőgazdasági részvénytársaság vállalkozik az állami erdők kezelésére és ezt korrekt, állandó és két vagy több oldalú szerződés keretében teheti csak meg. Az állami erdők tulajdonosa(i) egyértelműen fogalmazzák meg a szerződésben az elvárásait, de utána hagyják „békén” az erdőgazdálkodót munkavégzése közben. A magánvállalkozó esetében elképzelhetetlen, hogy ne legyen egyértelmű szerződés a vállalkozó és az erdőtulajdonos között, hogy egy szerződés megkötése után a tulajdonos állandóan beleszóljon közvetlenül vagy közvetve a szerződött fél tevékenységébe.

Tudatosodjon, hogy az Európai Unióban az erdő az erdőre alapozott iparágak alapja, a faipartól a nyomdaiparral és kiadói tevékenységgel bezárólag. Az EU gazdasági hozamának közel tíz százaléka. A környezetbarát faanyag hasznosításával az erdőgazdálkodás mint ágazata a fenntartható gazdálkodásnak, nemcsak hazánkban, de az EU-ban is. Tehát nem természet- és környezetellenes tevékenység.

Tudatosodjon, hogy az erdőgazdálkodás a vidékfejlesztés meghatározó része. A kis településeken gyakran az egyetlen intézmény és munkaadó az erdőgazdálkodó, mely hosszú távon is az

marad. Az EU 2007-2013. évekre vonatkozó tervezett támogatása szerint az erdő a vidékfejlesztés kiemelt ágazata.

Tudatosodjon, hogy nem kell szégyellni a vállalkozói erdőgazdálkodást, hiszen bevett gyakorlat Európában. Tudatosodjon, hogy az állam és társadalom nem mondhat le az erdő termékeiről, hozamairól. Ellenkezően, nem járunk el helyesen, ha például a természetvédelem által kezelt állami vagyon hozamára nem tartunk igényt, csupán a megőrzésre és költségvetési támogatásokra helyezük a hangsúlyt. Ha ez az elvárás, akkor csak ilyen típusú állami vagyont és erdőt kezeljenek és tevékenységet végezzenek a nemzeti parkok. Az erdőkezelés általában legyen az erre szakosodott és tapasztalatokat szerzett állami vagyongazdálkodó, vállalkozó erdőgazdálkodóké. Ezzel együtt az sem járható, hogy egy költségvetés jellegű erdőgazdálkodó, a nemzeti park, a költségvetést kikerülve, a saját fenntartója, a minisztérium által kiírt pályázatokra pályázik és nyer. A tevékenységéhez szükséges pénzesztét, nyíltan a költségvetésben kell betervezni és elfogadtatni.

Elvárás viszont a vállalkozó erdőgazdálkodóknál a természetközeli erdőkezelés minél kiterjedtebb alkalmazása, mely a vállalkozói szerződés kiemelt része.

Tudatosodjon, hogy az erdőgazdasági vállalkozások és nemzeti parki erdőgazdálkodók is a mai törvények betartásával végzik az erdőgazdálkodási tevékenységüket. Ezt bizonyítja a hatósági felszólalások csekély száma mindkét oldalon.

Ugyanakkor rendet kell teremteni a közel tízéves tapasztalatok birtokában az ún. zöld törvényekben. Mind az erdő-, vadászati és természetvédelmi törvényt módosítani kell, éppen a tulajdonjog elsőbbsége (állami és magán) és tiszteltben tartása miatt, de egyéb azóta időszerű kérdések megoldása érdekében (erdészeti hatósági munka egyszerűsítése, közös magánerdő-területek területi rendezése, erdő és ültetvény fogalmának újragondolása, védett területek felülvizsgálata, természetközeli erdőgazdálkodás erősítése, a vadgazdálkodás-vadászat-vadászturizmus rendezése, a megújuló energia előretörése, területalapú támogatás az erdőre, EU elvárások beépítése, erdőfenntartás rendezése, a nemzeti parkok hatósági és vagyongazdálkodó munkájának szakszerű szabályozása stb.). Éppen a vállalkozói szerződések keretében végzett erdőgazdálkodás tapasztalatai segíthetnek a módosítások meghatározásában.

Az erdészeti adózást is át kell tekinteni, mind a közcélú feladatok ellátása

miatti kedvezmények elérése, mind a magánerdő-gazdálkodók egyes rendezetlen adózási tételai miatt.

A legfontosabb, hogy az új megnevezés tudatosításával és gyakorlatával az állami és magánerdő-gazdálkodók, mint vállalkozók EGY OLDALRA kerülnek és nem egymással szembe az érdekeik érvényesítésekor. E szerint célszerű módosítani gondolkodásunkat, törvényeinket, rendeleteinket és támogatási rendünket, valamint szakmai érdekvédelmi tevékenységünket is.

Az erdőgazdálkodó, az erdőgazdasági és nemzeti parki területen is sokkal hatékonyabb közönségkapcsolati tevékenységet kell végezni ez ügyben is. Erre jó példaként indult az EGERERDŐ Rt. és az ÉSZAKERDŐ Rt. megbízása az Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály kérdőíves felmérése és tévképzetek közönségkapcsolati kezelése ügyében. Reméljük, hogy az eredmények ismeretében minél több erdőgazdálkodó kapcsolódik be a munkába az idei évben.

Egyesületünknel is célszerű lenne módosítani az elnevezéseket, például: Állami Erdőgazdasági Vállalkozók Ta-

nácsa, Magánerdő-tulajdonosok és Vállalkozók Tanácsa.

Várom tagságunk, a kutatók, az állami és magánvállalkozói erdőgazdálkodók, a nemzeti parkok erdőgazdálkodói, a hatóságok és tulajdonosok véleményét, javaslatait, hogy az erdészeti ágazat és az erdészek szakmai értekeinek és érdekeinek minél teljesebb érvényesülését érhesük el, ezáltal erdeink közös elvek és törvények általi kezelését javítsuk.

A felvetett gondolatok zömét a tagsággal folytatott beszélgetéseim, különböző rendezvényeken és tanulmányutakon szerzett információk alapján állítottam össze. Kérem tehát, hogy ne Ormos Balázssal vitatkozzanak, hanem a felvetett gondolatokkal, mindannyiunk érdekében. Várom a szokásos, lapunkba író tagtársainkon kívül az eddig kevésbé szereplő tagtársak írásait is. Kérem továbbá, hogy a vélemények rövid, tömör megfogalmazásban kerüljenek megküldésre, mert ellenkező esetben szükségessé válik a szerkesztés.

Köszönöm az együttműködést.

Ormos Balázs
főtitkár

A 2005. május 17-i „Erdészeti Fórum” programja

Az Erdő és klíma NKFP projekt eddigi eredményei
(Szakmai vitautülés)

Helyszín: Budapest, MTA Székház, I. em. Díszterem,
2005. május 17., 10 óra

Levezető elnök: **dr. Solymos Rezső**
Mátyás Cs.: A projekt rövid ismertetője

- Szalay S. – Víg P.:** Új térképek és adatok a klímaváltozás trendjéről
Mészáros Ilona: Szárazságstressz és tolerancia: ökofiziológiai vizsgálatok – egyelőre még bizonytalan!
Mátyás Cs. – Nagy L. – Ujvári F.né: Klímaváltozás és a tolerancia genetikai háttere
Berki I. – Rasztovics E.: A bükk és kocsánytalan tölgy toleranciahatárai – terepi vizsgálatok
Mátyás Cs. – Gálhidi L.: Zonális vegetáció (faállomány)-típusok toleranciahatármodellezése
Leskó K. – Szentkirályi T. – Kádár F.: Nagylepke együttesek és a klímaváltozás”
Hozzászólások

11:45–12:15 S z ü n e t

- Csóka Gy. – Koltai A. – Hirka A.:** Klímaváltozás és erdeink egészségi állapota
Führer E.: Szervesanyag-termelés, szénmérleg és klíma
Tóth J. A.: Szervesanyag-lebomlás és klíma
Veperdi G.: Klíma és növedékvizsgálatok
Mátyás Cs.: Záró gondolatok
Hozzászólások, vita
Értékelés és bezárás: **dr. Solymos Rezső**